

Evaluatie Convenant Meeropbrengst Toeristenbelasting – versie mei 2025

Aanpak evaluatie

Vanaf 1 januari 2015 is door de gemeente Maastricht met de Samenwerkende Hotels in Maastricht (Sahot) het convenant meeropbrengst toeristenbelasting afgesloten. Met als primaire doel het aantal overnachtingen te verhogen. Omdat het convenant op 31-12-2024 afloopt is deze evaluatie opgesteld.

De evaluatie bestaat uit vier onderdelen.

1. Cijfermatige analyse
2. Aard ondersteunde initiatieven
3. Financiële ontwikkeling
4. Hoofdpijnen van de interviews met de Samenwerkende hotels en de stuurgroep leden

In deze evaluatie worden de doelstellingen uitgesplitst in zakelijke en toeristische marktwerking. In 2019 heeft al een tussentijds evaluatie plaatsgevonden.

1. Cijfermatig

Het aantal overnachtingen

Tabel 1 toont de ontwikkeling van het aantal overnachtingen. Deze zijn sinds 2014 gestegen met 68%. De cijfers tonen een sterk herstel van het totaal aantal overnachtingen na de tussentijdse dip door Corona.

Tabel 1: Ontwikkeling overnachtingen

<i>Aantal overnachtingen</i>		
Jaar	Totaal Aantal overnachtingen	Groei percentage t.o.v. 2014
2014	923.470	100%
2015	1.003.882	109%
2016	1.075.239	116%
2017	1.200.606	130%
2018	1.320.408	143%
2019	1.398.951	151%
2020	864.031	94%
2021	1.035.519	112%
2022	1.400.258	152%
2023	1.552.537	168%

Bron: gemeente, gegevens toeristenbelasting

2. Aard ondersteunde initiatieven

Zakelijk toerisme

Zakelijk toerisme omvat breed de zgn. 'MICE- markt', te weten meetings, incentives, congressen en exhibitions. De keuze is gemaakt het budget in te zetten voor de acquisitie van (inter)nationale congressen en (vak)beurzen, bij voorkeur gerelateerd aan de Brightlands Maastricht Health Campus. Dat sluit goed aan bij de taak van het Maastricht Convention Bureau (MCB)

Tabel 2 toont de met de middelen geacquireerde congressen e.a. De inzet heeft aantoonbaar geleid tot een toenemend aantal congressen en wetenschappelijke bijeenkomsten, met name gekoppeld aan de Brightlands Maastricht Health Campus. De tabel toont de impact van de beperkende maatregelen door de coronapandemie in de jaren 2020, 2021 en 2022 en het ingezette herstel.

Tabel 2: overzicht geacquireerde congressen en bestedingen

Totaal aantal geacquireerde congressen		Aantal congressen die aansluiten bij de speerpunten van:			Economische spin-off van deze congressen		
Jaar	Totaal aantal congressen	Brightlands MHC	Andere Brightlands	Regionale economie	Congres bezoekers	Hotel overnachtingen	Spin-off stad (en deels regio)
2015	14	9	2	3			
2016	24	15	0	9	32.000	100.000	32,5 miljoen
2017 ¹	28	-	-	-	-	-	-
2018	29	20	2	7	21.000	71.000	26 miljoen
2019	20	15	3	2	42.000	127.000	47 miljoen
2020	17	9	1	7	25.000	55.000	20.2 miljoen
2021	18	11	4	3	19.000	68.000	25 miljoen
2022	13	5	3	5	25.000	88.000	32 miljoen
2023	28	14			19.401		21 miljoen

Bron: MCB - Evaluatie Congresstad 2015 – 2017, Evaluatie congresstad 2018, 2019, 2020, 2021, 2022 en 2023.

1. Cijfers alleen eerste twee kwartalen in evaluatie congresstad 2015-2017. 2023 nog niet compleet

Leisure

Tabel 3 toont de vanaf 2019 (mid term evaluatie) met de middelen gestimuleerde initiatieven en projecten. Het budget is gebruikt voor bijdragen aan activiteiten en evenementen en bewustwordingscampagnes.

Tabel 3 Leisure projecten 2019 - 2023

Jaar	Activiteit	Opmerking
2019	European Songfestival Aanvulling midweekcampagne Nord Rhein Westfalen Cultura Mosae Tefaf & the city 2019 Midweek campagne 2016-2019 Zomeravond concerten Marktbewerking rondom Koningsdag	
2020	Cultura Mosae Tefaf & the city 2020 Conservatorium graduation festival Zomeravond concerten Maastricht Campagne Cultuurprogramma magisch Maastricht Kerstboom Vrijthof Kerstboom Griend	Uitgesteld Herstart toerisme na lock down Online project
2021	Borrelnoten/zomeravond concerten JIM – uitbreiding aantal dagen Festival Maas Beeld en content video Maastricht Cultuurprogramma Magisch Maastricht Verlichting Magisch Maastricht	Uitgesteld Uitgesteld Uitgesteld

2022	Maastricht Awareness Campagne Cultuurprogramma Magisch Maastricht Festival Maas JIM – uitbreiding aantal dagen Borrelnoten/zomeravond concerten Conservatorium graduation festival	
2023	Borrelnoten + zomeravond concerten Awareness Campagne korte – mid week vakantie Festival Maas Michelin sterren Maastricht	Looptijd 2 jaar Na evaluatie ook bijdrage 2025

Bron: Verantwoording Stuurgroep 2019, 2020, 2021, 2022 & 2023

3. Financiële ontwikkeling

Zakelijk

De beschikbare middelen per jaar (€ 200.000 + indexering) zijn geheel benut. MCB heeft na herstel Corona, de kansen van de verbouw en uitbreiding van het MECC, de sterke samenwerking met de campus nood aan meer acquisitiebudget. Om geen kansen voor MECC, campus en de stad te laten lopen gaan inmiddels voor meer budget bids (offertes aan organisatoren) uit.

Leisure

De beschikbare middelen (€ 100.000 + indexering) zijn niet geheel benut. De Sahot beschikt nog over nog niet verplichte middelen uit eerdere jaren (per 31/12/23 € 260.000 incl. verplichtingen c.q. toezeggingen). De reden hiervoor is tweeledig. Ten eerste is er het effect van de corona lockdowns waardoor in bepaalde jaren activiteiten geen doorgang konden vinden en er ook minder aanvragen gedaan werden. Verder is het ook zo dat de stuurgroep heeft vastgesteld dat de bekendheid van het exacte doel van het Leisure fonds beperkt is. In de afgelopen 2 jaar heeft de stuurgroep actief gezocht naar de juiste concepten die op lange termijn een bijdrage kan leveren aan de leisure doelen.

4. Interviews met de leden van de stuurgroepen

In het convenant is opgenomen dat de besluitvorming over de inzet van de middelen gebeurt door twee Stuurgroepen zakelijk en leisure. Het beheer van de middelen verloopt via het MCB resp. de Sahot.

Deze Stuurgroepen zijn als volgt samengesteld:

Stuurgroep Zakelijk	Frans-Willem Cox	Van der Valk Hotel – Sahot
	Niels Klinkhamer	Klinkhamer groep – PCO
	Frank Mimpfen	MECC
	Maurice Olivers	Brightlands
	Jurgen Moors	Maastricht Convention Bureau
	Hans Dassen	Gemeente Maastricht
Stuurgroep Leisure	Toine Scheerens	Sahot
	Astrid Verberne	Centrum Management Maastricht
	Servé Hermans	Toneelgroep Maastricht
	Leontien Mees	Maastricht Marketing
	Karolien Leonard	Gemeente Maastricht

Met de stuurgroep leden is in een interviewvorm het gesprek gevoerd over de doelstellingen, het huidige convenant (vorm, duur en sturingsinstrumenten), uitgevoerde marktwerking, stuurgroep en de toekomst. Afgesproken met de stuurgroep leden is dat deze gesprekken in vertrouwen gevoerd zijn. De input en uitspraken zijn geanonimiseerd op hoofdlijnen verwerkt in dit evaluatieverslag. De stuurgroepen hebben vaak integraal over de zakelijke en de Leisure stuurgroep input gegeven. De verslaglegging is dan ook zo verwerkt.

Primaire doelstelling meer overnachtingen is gehaald

De geïnterviewden gaven aan dat de primaire doelstelling van meer overnachtingen in de stad behaald is. De geïnterviewden geven aan dat het de vraag is in welke mate de bijdrage vanuit het convenant hieraan bij heeft gedragen. Het exacte aandeel in de stijging is bij leisure moeilijk meetbaar. De geïnterviewden gaven aan dat de congressen, die mede door het acquisitiebudget vanuit het convenant naar Maastricht zijn gekomen, wel direct en aantoonbaar bijdragen aan meer overnachtingen.

De bijdrage voor MICE-marktwerking heeft aantoonbare impact

De geïnterviewden gaven aan dat de bijdrage voor de congresmarkt aantoonbare invloed heeft op het aantal en soort congressen die naar Maastricht komen. Door de bijdrage uit het convenant is er een aantal congressen naar Maastricht gekomen die er anders niet zouden zijn gekomen. Door de directe financiële steun vanuit het acquisitiebudget aan een congres valt de keuze op Maastricht. Benadrukt werd dat de acquisitie bijdrage nodig is om een organisator van een congres over de streep te halen.

Het betreft dan eigenlijk altijd zakelijke congressen die naar Maastricht zijn gehaald die passen bij het economisch beleid en de Brightlands campussen. Het gaat om de grote congressen die per definitie alleen kunnen landen in het MECC c.q. in Maastricht. Deze strategische lijn en focus wordt als helder ervaren.

Corona heeft impact gehad en heeft ervoor gezorgd dat de groei is gestagneerd. Duidelijk is dat er enorm veel potentie voor Maastricht is en het maximale is uit de budgetten en capaciteit gehaald. Aan de andere kant zien we ook dat de slagkracht van het MCB moet worden vergroot. Andere regio's zijn ook ver(der) in ontwikkeling.

De congressen laten de investeringen in de verbouwing van het MECC renderen. Zij geven een impuls aan de regionale economie en zetten Maastricht als bestemming internationaal op de kaart. Lokale bedrijven en instellingen profiteren daarvan. UM, het MUMC+, de campussen en tal van onderzoeksinstellingen profiteren van de functie van een congres als instrument voor kennisontwikkeling en –deling en branding.

Concreet is dat het convenant op de volgende manieren concreet heeft bijgedragen:

- Acquisitiebijdrage om direct het congres te laten landen in Maastricht.
- Content ontwikkeling en beeldvorming voor de zakelijke bestemming Maastricht.
- Ondersteuning in positionering van Maastricht en het MCB.

Concluderend wordt er vanuit de geïnterviewden dat de bijdrage voor de MICE-marktwerking aantoonbare invloed heeft op de geformuleerde doelen. Het extra budget dat gereserveerd is voor de MICE-marktwerking is duidelijk bedoeld voor de acquisitie van congressen en vakbeurzen die passen bij de speerpunten van het MCB. Zodat het aantal congressen, vakbeurzen en wetenschappelijke bijeenkomsten wordt verhoogd. Dit is het geval volgens de geïnterviewden. Dit is dan ook 1 op 1 herleidbaar.

De bijdrage voor toeristische marktwerking is moeilijk meetbaar en te kwantificeren.

De geïnterviewden waren het grotendeels eens over dat de impact van de bijdrage aan de toeristische marktwerking niet exact aantoonbaar is. Deze impact is ook moeilijk meetbaar. Dit heeft als reden dat de projecten en initiatieven veelal versnipperd zijn. Door deze versnippering zijn de bijdragen marginaal en met weinig focus. Er zit geen strategische lijn in de uitvoering en de inzet van de middelen. Een activiteit als Borrelnoten is ook diverse malen benoemd als succesvol en leuk kleinschalig cultuurevenement. De geïnterviewden waren het eens dat hier waarschijnlijk geen extra overnachtingen door worden gerealiseerd. Het draagt wel bij aan de beleving in de stad en dus indirect aan verblijf/ aantrekkelijkheid. Overwegend was de conclusie dat het doel om nieuwe grote initiatieven en projecten te stimuleren/faciliteren welke resulteren in meer toeristische overnachtingen niet behaald is. De afgelopen twee jaar is de stuurgroep wel actief op zoek gegaan naar een dergelijk grootschalig initiatief.

Naast kleine initiatieven is er ook ingezet op campagnes om de interesse in Maastricht te verhogen. Als succes wordt de campagne 'Fijnproevers' ervaren. Deze awareness campagne zet een goed beeld neer van Maastricht bij de juiste doelgroepen. Wel is de kanttekening gemaakt dat de directe impact van deze awareness campagne ook moeilijk meetbaar is (zonder een kostbaar klantenonderzoek, waarom boekt iemand bij een hotel).

Het aantal leisure overnachtingen op doordeweekse dagen blijft achter en de bijdrage uit het convenant heeft hier (nog) geen verschil in kunnen maken. Als reden wordt aangegeven dat er te reactief en te ad hoc gehandeld is.

Er is niet bijgedragen aan een nieuw bezoeks-motief. Gedeelde mening is dat er goede dingen zijn gedaan met de bijdrage voor toeristische marktwerking maar dit niet heeft geleid tot een nieuw bezoeks-motief. Het zijn vooral 'losse flodders en projectjes' geweest en vaak eenmalige initiatieven. Hierdoor zijn er geen initiatieven doorgegroeid tot *reason to travel*. De overtuiging dat een nieuw groot initiatief met een doordeweekse programmering in Maastricht wel actief kan bijdragen aan een stijging van de bezoekers blijft echter overeind.

Belang van het convenant wordt gezien

De geïnterviewden hechten om verschillende redenen belang aan het convenant. Allereerst is de financiële bijdrage vanuit de toeristenbelasting die terugvloeit naar de sector erg belangrijk. Daarnaast wordt de samenwerking tussen alle partijen door het convenant versterkt. Immers door het convenant ontstaat er een goede en inhoudelijke relatie tussen de gemeente en de sector. Door de geïnterviewden wordt gezien dat het voor de hotelsector erg belangrijk is dat er afspraken worden gemaakt over (de verhoging van) de toeristenbelasting.

Middels de financiële bijdrage uit het convenant wordt het MCB slagvaardiger waardoor het MECC ingevuld wordt met congressen die inhoudelijk een bijdrage leveren aan de stad. Een financiële bijdrage aan de totale congresbegroting is noodzakelijk. Andere gemeenten leveren deze financiële ondersteuning ook. Omdat er in Maastricht een koppeling wordt gemaakt met de inhoud zijn deze congressen belangrijk voor kennisontwikkeling en –deling in de stad. Als de middelen van het convenant weg zouden vallen, valt er een belangrijke financiële pilaar van het MCB weg. MCB heeft na verbouw MECC een grotere behoefte aan middelen voor bids dan nu beschikbaar.

Bovendien toont het structurele betrokkenheid dat een stad kan zeggen dat de toeristenbelasting ook terug wordt geïnvesteerd in de sector. Hierdoor ontstaat er een duurzaam karakter voor ondersteuning en nieuwe vormen van samenwerking in de toeristische sector. Hierdoor ontstaat er meer sectorale structuurversterking en meer (vooral kwalitatieve) bezoekers voor Maastricht tijdens de 'dalmomenten'. Belangrijk voor de sector is dat middels het convenant geborgd is dat de toeristenbelasting alleen geïndexeerd wordt voor een langere periode. Dit geeft zekerheid en

transparantie voor de sector. Je wilt als ondernemer ook weten waar je aan toe bent, zeker als er grote investeringen gedaan worden.

Het convenant met een periode van 10 jaar is minder politiek afhankelijk. Door een convenant aan te gaan dat 2,5 coalitieperiode duurt wordt het minder politiek gedreven maar meer vanuit inhoud gestuurd. Door de samenwerking vanuit de inhoud krijg je een gedragen besluit en begrip vanuit de sector. Er wordt veel waarde gehecht aan de samenwerking en het convenant is hiervan altijd het smeermiddel geweest.

Belang voor inwoners wordt ook gezien. Naast de werkgelegenheid en economische aspecten zorgt het convenant er ook voor dat er concreet evenementen ontstaan in de stad waar inwoners en toeristen van kunnen genieten. Denk bijvoorbeeld aan borrelnoten of de bijdrage aan Festival Maas.

Van evaluatie naar doorkijk

Inhoudelijke focus

De geïnterviewden zijn eensgezind wat betreft de doelstelling van het huidige convenant. Deze zijn behaald. Maar er zal in de toekomst breder gekeken moeten worden dan alleen maar naar de simpele stelregel 'het moet hotelovernachtingen opleveren'. Kijk bijvoorbeeld naar de bredere spin-off en werkgelegenheid die gecreëerd wordt door de sector. De marketingwaarde en wetenschappelijke impact die congressen voor de regionale instellingen oplevert bijvoorbeeld. Daarnaast zal meer hotelovernachtingen specifiek doorvertaald moeten worden naar verlengen van verblijf en meer overnachtingen op de doordeweekse overnachtingen. Bouw aan een nieuw bezoekmotief en breng focus aan.

Gezegd is dat de bijdrage voor congres marktwerking een veel breder doel heeft. Passende congressen en beurzen versterken namelijk het ecosysteem van de stad en zorgen ervoor dat de stad en regio inhoudelijk internationaal op de kaart gezet wordt. De bijdrage is essentieel voor het tot rendement brengen van de investeringen in het MECC.

Betreffende de Leisure bijdrage is hierover gesproken is dat de financiële bijdrage zou moeten dienen als een Kickstarter voor nieuwe initiatieven of de doorgroei stimuleren van bestaande initiatieven. Maar er moet een lange termijn en strategische visie achter zitten zodat er geen versnippering ontstaat in allerlei activiteiten. Hierdoor kan de impact vergroot worden. Hierbij moet ook nagedacht worden over het feit dat belangrijke publiekstrekkingen weg kunnen vallen.

De stuurgroep leden hebben allen aangegeven dat de doelstellingen beter meetbaar moeten zijn en Smart geformuleerd dienen te worden. Duidelijke KPI's met kwalitatieve en kwantitatieve doelstellingen kunnen goed meegenomen worden. Tussentijds ook meten en de resultaten van de activiteiten ook beter inzichtelijk maken is belangrijk.

Organisatie en werkwijze

Het vehikel van de stuurgroepen is door de geïnterviewde enerzijds als onwenselijk en onnodig ervaren en anderzijds als waardevol. Zeker de stuurgroep zakelijk bleek omslachtig en de conclusie is dat de bijdrage ook direct aan het MCB gegeven moet worden. Gezien de stuurgroep zakelijk tevens het bestuur van het MCB vormt (excl. de gemeente).

Geconcludeerd wordt dat bij de Leisure stuurgroep er nog niet in is geslaagd een stap naar voren te maken. De bekendheid van deze stuurgroep en haar doelen bleek onvoldoende groot waardoor nieuwe of bestaande initiatieven het Leisurebudget niet weten te vinden. Het wordt door enkele stuurgroep leden niet als een stuwend middel gezien.

De Stuurgroep Leisure is wel het gremium waar reflectie plaatsvindt vanuit verschillende invalshoeken. Dat wordt gezien als meerwaarde van de stuurgroep Leisure. Dit door de samenstelling van de stuurgroep; deze weet elkaar goed te vinden en de samenwerking is goed. De stuurgroep zou vooraf mee kunnen denken met de strategie over de toekomst. Hiermee kan er invulling gegeven worden aan de doorontwikkelde van de criteria, doelstellingen en kaders. Daarna zou de stuurgroep als klankbord en adviesorgaan kunnen dienen. Tevens is gezegd dat de stuurgroep een aanjaagfunctie zou kunnen krijgen.

Algemeen

De geïnterviewden zien allen dat de bijdrage voor de stimulering van de sector van groot belang zal blijven voor de toekomst. Met name voor de bijdrage aan Leisure moet duidelijk een strategisch plan ontwikkeld worden waarbij focus wordt aangebracht. Het stimuleren van projecten/evenementen/initiatieven kan hiermee ook proactief gedaan worden. De extra awareness campagne(s) blijft (blijven) onverminderd belangrijk en hier moet een meer structureel karakter aangebracht worden. Verduurzamen van de sector is enorm belangrijk en dit zou sectoraal opgepakt kunnen worden. Het laatste punt dat benoemd is door de geïnterviewde is dat het aanbod van bestaande en nieuwe dagactiviteiten gestimuleerd dienen te worden.

Doelstellingen moeten aangescherpt worden, zakelijk kan aangesloten worden bij de afspraken die gemaakt zijn voor het MCB. Hierbij is de focus op congressen passend bij de Brightlands campussen die landen in Maastricht. Leisure zal (meer) focus moeten aanbrengen op doordeweeks verblijf, het verlengen van verblijf en de buitenlandse bezoeker. De eigen inwoners recreëren ook, deze profiteren mogelijk mee met investeringen in leisure. Het bewonersprofijt is belangrijk om te laten zien en te ervaren, zodat ook meer de toegevoegde waarde van toerisme en balans ervaren wordt.